

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 7.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.7.59>

УДК: 378.147:657

Р. В. Липський,

к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,

Полтавський державний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2723-669X>

УНІВЕРСИТЕТСКА ОСВІТА ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ОБЛІКОВИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

R. Lipskyi,

PhD in Economics, Department of Accounting and Finance,

Poltava State Agrarian University

UNIVERSITY EDUCATION AS THE BASIS FOR PROFESSIONAL SELF- IDENTIFICATION OF ACCOUNTING MAJORS

У статті досліджено значення дисципліни «Університетська освіта» як основи професійної самоідентифікації здобувачів облікових спеціальностей. Розкрито сутність професійної самоідентифікації як складного багатовимірного процесу, що включає розвиток фахової мотивації, професійної відповідальності, академічної доброчесності, етичної свідомості, особистісної рефлексії та усвідомлення соціальної ролі бухгалтера в економічній системі та суспільстві загалом. Проведено аналіз сучасних

наукових досліджень і публікацій щодо впливу освітнього середовища університету на становлення особистості майбутнього обліковця, зокрема на формування системного бачення професійного розвитку, здатності до критичного мислення та саморозвитку. Обґрунтовано, що дисципліна «Університетська освіта» забезпечує інтеграцію теоретичних знань, практикоорієнтованих компонентів, компетентнісного та ціннісного підходів, сприяє розвитку навичок тайм-менеджменту, комунікації, професійної етики та відповідального ставлення до діяльності. Визначено, що ефективність навчання зростає за умови застосування інтерактивних методів, проєктної роботи, менторських та тьюторських програм, залучення здобувачів до діяльності професійних спільнот. Перспективами подальших досліджень є емпірична оцінка впливу даної навчальної дисципліни на формування професійної самоідентифікації та розробка методичних рекомендацій для викладачів закладів вищої освіти.

The article examines the significance of the discipline “University Education” as the basis for professional self-identification of students majoring in accounting. It reveals the essence of professional self-identification as a complex multidimensional process that includes the development of professional motivation, professional responsibility, academic integrity, ethical awareness, personal reflection, and awareness of the social role of accountants in the economic system and society as a whole. An analysis of contemporary scientific research and publications on the influence of the university educational environment on the formation of the personality of future accountants is conducted, in particular on the formation of a systematic vision of professional development, critical thinking, and self-development. It is substantiated that the discipline “University Education” ensures the integration of theoretical knowledge, practice-oriented components, competence- and value-based approaches, and contributes to the development of time management, communication, professional ethics, and a responsible attitude to work. It has been determined that the effectiveness of learning increases with the use of

interactive methods, project work, mentoring and tutoring programs, and the involvement of applicants in the activities of professional communities. Prospects for further research include an empirical assessment of the impact of this academic discipline on the formation of professional self-identification and the development of methodological recommendations for teachers in higher education institutions.

The modern development of the accounting profession places new demands on the training of specialists. Accounting today is seen not only as a technical function, but also as a social and moral practice that influences the behavior of people in organizations and society. Accordingly, accountants occupy a privileged position, as they produce the information on which important management decisions are based, which emphasizes their professional responsibility to society.

Ключові слова: *університетська освіта, професійна самоідентифікація, фахова мотивація, професійна відповідальність, освітнє середовище університету.*

Keywords: *university education, professional self-identification, professional motivation, professional responsibility, university educational environment.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Сучасний розвиток бухгалтерської професії висуває нові вимоги до підготовки фахівців. Облік сьогодні розглядається не лише як технічна функція, а й як соціальна та моральна практика, що впливає на поведінку людей в організаціях та суспільстві. Відповідно, обліковці займають привілейоване місце, адже саме вони продукують інформацію, на основі якої ухвалюються важливі управлінські рішення, що підкреслює їхню професійну відповідальність перед суспільством.

В умовах цифровізації багато функцій бухгалтера автоматизовано, тому однієї лише фахової освіти та досвіду недостатньо – сучасний обліковець має володіти розвиненими комунікативними та особистісними навичками. Таким чином, перед університетською освітою постає важливе завдання: забезпечити

не тільки передачу знань з обліку, але й формування у здобувачів професійної мотивації, відповідальності та усвідомлення суспільної ролі бухгалтера. Період навчання у закладі вищої освіти є критичним етапом професійного становлення. Дослідження свідчать, що професійна відданість бухгалтерській професії формується саме під час здобуття вищої освіти, на стадії так званої антисипативної соціалізації. Отже, на студентські роки припадає закладання основ етичних принципів, професійних цінностей та ідентичності майбутнього фахівця.

Проблематика дослідження полягає в тому, як освітній процес у закладі вищої освіти – зокрема через дисципліну «Університетська освіта» – може цілеспрямовано впливати на становлення особистості як професіонала-обліковця. Це питання має як наукове значення (розуміння механізмів професійної ідентифікації), так і практичну вагу, оскільки від рівня сформованості професійної самоідентифікації випускників залежить їхня конкурентоспроможність на ринку праці, готовність діяти етично та ефективно в реальних умовах професійної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз наукової літератури свідчить про значну увагу дослідників до проблематики розвитку університетської освіти та формування професійної самоідентифікації здобувачів освіти, зокрема облікових спеціальностей.

Так, Н.О. Гагатік підкреслює, що залучення здобувачів до проєктної роботи на ранніх етапах навчання сприяє розвитку їхньої фахової мотивації та набуттю ключових компетентностей, що є основою професійної самоідентифікації [2]. Т.М. Гнатюк та співавтори досліджують тенденції та перспективи бухгалтерської освіти в Україні, вказуючи на необхідність модернізації змісту освіти з урахуванням потреб ринку праці, формування у здобувачів не лише професійних знань, а й усвідомлення соціальної місії фахівця з обліку [3]. І. Димова обґрунтовує доцільність використання імерсивних підходів у системі університетської освіти, зазначаючи, що занурення здобувачів у проблематику майбутньої професійної діяльності

активізує процес професійної ідентифікації та розвиток відповідальності [4]. Ю.О. Долиняк та співавтори у своїй монографії проаналізували ринок освітніх послуг в умовах європейської інтеграції, підкресливши, що конкурентоспроможність випускників залежить від рівня їхньої професійної самоідентифікації, яку формує саме університетське середовище [5].

В. Оніпко та Р. Винничук окреслюють особливості практичного компонента підготовки фахівців, зазначаючи, що поєднання теорії та практики в університетському курсі створює умови для усвідомлення здобувачами ролі професії в економічному та соціальному розвитку [8]. С.В. Смірнов і Н.В. Дмитрищук наголошують на важливості формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти з орієнтацією на виклики стейкхолдерів, що передбачає розвиток фахової мотивації та етичної відповідальності. О.О. Тихонова та співавтори аналізують сучасні виклики університетської освіти, серед яких особливо актуальним є завдання формування у здобувачів мотивації до професійного розвитку та самоідентифікації в умовах глобальних змін [11].

Отже, аналіз наукових публікацій свідчить, що питання професійної самоідентифікації здобувачів облікових спеціальностей розглядається в сучасних дослідженнях як важливий компонент університетської освіти. Дослідники одностайно наголошують, що формування фахової мотивації, професійної відповідальності та розуміння соціальної ролі професії повинно здійснюватися комплексно, через зміст дисциплін, освітнє середовище та активні методи навчання. Зокрема, дисципліна «Університетська освіта» розглядається як ефективний інструмент забезпечення успішної адаптації здобувачів до професійного середовища, розвитку їхньої саморефлексії, самоідентифікації та усвідомлення суспільної місії обліковця.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є визначення та обґрунтування місця і ролі навчальної дисципліни «Університетська освіта» як основи формування професійної самоідентифікації здобувачів облікових спеціальностей. Зокрема, ставиться завдання розкрити

вплив цієї дисципліни на становлення фахової мотивації здобувачів, їхньої професійної відповідальності та розуміння ролі бухгалтера в суспільстві. Для досягнення мети необхідно охарактеризувати зміст і завдання дисципліни «Університетська освіта» у контексті підготовки майбутніх обліковців, проаналізувати, як освітнє середовище університету загалом та зазначена дисципліна зокрема сприяють системному баченню професійного зростання здобувачів облікових спеціальностей, а також виявити зв'язок між засвоєнням принципів університетської освіти і формуванням у здобувачів мотивації до професії, почуття відповідальності та розуміння суспільної значущості бухгалтерської діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Дисципліна «Університетська освіта» введена до навчальних планів багатьох закладів вищої освіти України для здобувачів різних спеціальностей. Її головна мета – підготувати здобувачів до ефективного навчання в університеті, ознайомити їх з особливостями освітнього процесу та сприяти їх становленню як суб'єктів цього процесу. Зокрема, програма курсу охоплює питання організації навчання у закладі вищої освіти, принципів і цінностей академічного життя, а також вводить здобувачів в контекст обраної спеціальності. За даними навчально-методичних матеріалів, ця дисципліна готує здобувачів до навчання в університеті відповідно до сучасних інтеграційних процесів у міжнародній освіті та в контексті Болонського процесу. Вона допомагає створити для здобувачів «інфраструктурні можливості» у побудові свідомої моделі становлення кваліфікованого фахівця, тобто формує у них початкове уявлення про майбутню професію і шлях розвитку в ній. Опанування даного курсу сприяє розвитку світогляду здобувачів, їх інтелекту та ерудиції, а також формує елементи професійної компетентності за обраною спеціальністю. Крім того, дисципліна пояснює здобувачам організацію навчального процесу у закладі вищої освіти, структуру та традиції університету, принципи взаємодії викладачів і здобувачів, правила внутрішнього розпорядку, академічної доброчесності тощо [1, с. 32-38].

Одним із ключових аспектів професійної самоідентифікації є розуміння здобувачем траєкторії власного професійного розвитку. Дисципліна «Університетська освіта» формує системне бачення професійного зростання, показуючи, що здобуття вищої освіти – це не випадковий набір предметів, а цілісний процес становлення фахівця. Знайомство з освітньою програмою, структурою навчального плану, кваліфікаційними вимогами та очікуваними результатами навчання дає змогу здобувачам побачити «карту» своєї майбутньої професії. Здобувачі усвідомлюють, які знання та навички вони мають опанувати, як теоретичні курси поєднані з практичними, яку роль відіграють виробнича практика, науково-дослідницька робота, курсові та кваліфікаційні роботи тощо. Таке системне розуміння сприяє формуванню в них внутрішньої мотивації до навчання: вони бачать сенс у кожній дисципліні, розуміють зв'язок між навчальною діяльністю і майбутньою професійною діяльністю. Крім того, курс акцентує увагу на принципі освіти впродовж життя та на необхідності постійного фахового розвитку. Здобувачів ознайомлюють із сучасними вимогами ринку праці, з перспективами професії обліковця та можливостями кар'єрного зростання. Підкреслюється, що навчання в університеті – це лише перший етап, фундамент, на якому будуватиметься професійна кар'єра, і від активності, ініціативності та відповідальності самих здобувачів буде залежати, наскільки успішно вони зможуть реалізувати себе у майбутньому. Такий підхід формує у здобувачів проактивне ставлення до свого професійного майбутнього, стимулює прагнення здобувати додаткові знання і навички, долучатися до позанавчальної активності (гуртків, студентських наукових конференцій, професійних сертифікацій тощо) для зміцнення свого професійного портфоліо [2, с. 53-54; 3, с. 248-251].

Отже, залучення до професійно орієнтованих активностей під час навчання сприяє глибшому професійному самовизначенню здобувачів і підвищує рівень ідентифікації з обраною професією. Системне бачення професійного зростання, яке формується дисципліною «Університетська освіта», є підґрунтям для

усвідомленої самоідентифікації: здобувачі починають думати як майбутні професіонали, планувати свій розвиток, ставити довгострокові цілі та ін.

Безумовно, дисципліна «Університетська освіта» відіграє важливу роль у формуванні внутрішньої мотивації здобувачів до опанування облікової спеціальності. Перш за все, ознайомлення з історією університету та кафедри, з видатними випускниками і їх досягненнями, з успіхами факультету або спеціальності формує у здобувачів почуття гордості та причетності до спільноти. Вони бачать приклади того, ким вони можуть стати, і це мотивує їх наполегливо вчитися. По-друге, курс часто включає елементи професійної орієнтації. Здобувачі знайомляться з сучасним станом та тенденціями розвитку облікової професії, про роль обліковця у бізнесі, державному секторі, громадських організаціях. Знання того, що дана професія є затребуваною, відповідальною та перспективною, підтримує інтерес здобувачів до навчання. Фахова мотивація посилюється, коли здобувачі усвідомлюють практичну значущість того, що вони вивчають. Наприклад, зрозумівши, що завдяки своїм знанням вони в майбутньому зможуть забезпечувати фінансову прозорість і стабільність підприємств, запобігати шахрайству, консультувати з питань оподаткування тощо, вони починають бачити навчальні дисципліни як інструмент досягнення цих важливих цілей, а не як абстрактну вимогу [8, с. 69-72].

Як показує досвід, формуванню мотивації сприяє застосування активних методів навчання. В рамках дисципліни «Університетська освіта» доцільно проводити тренінги з розвитку навичок самоменеджменту, тайм-менеджменту, ділової комунікації – тобто тих умінь, які стануть у пригоді здобувачам як в навчанні, так і в професійній діяльності. Усвідомлення власного прогресу в цих сферах підвищує впевненість здобувачів та їх зацікавленість продовжувати навчання. Крім того, обговорення зі здобувачами їхніх очікувань від навчання, цілей і амбіцій дозволяє викладачам курсу скоригувати акценти, пов'язати мотивацію здобувачів з освітніми можливостями.

Формування фахової мотивації – це безперервний процес, і саме дисципліна «Університетська освіта» задає його вектор. Як відзначають дослідники, цілеспрямований вплив на мотиваційну сферу здобувачів у процесі професійної підготовки запускає механізми професійного самовизначення та саморозвитку, що позитивно позначається на їхній готовності до майбутньої діяльності [9, с. 106; 13, с. 67-69]. Вмотивовані студенти глибше інтегруються у професію, що є сутністю професійної самоідентифікації – відчуття себе частиною професійної спільноти. Крім того, Курс «Університетська освіта» приділяє значну увагу питанням академічної культури, етики та відповідальності. Вже на початку навчання здобувачів знайомлять з правилами академічної доброчесності – неприпустимістю плагіату, списування, фабрикації результатів тощо. На прикладах пояснюється, чому дотримання цих норм є принципово важливим для фахівця будь-якої галузі, а для обліковця особливо – адже точність та чесність є наріжними каменями облікової роботи. Така рання профілактика недобросовісної поведінки формує у здобувачів почуття особистої відповідальності за результати свого навчання і свою професійну репутацію [4, с. 291-292; 6, с. 54-57].

Крім академічної етики, дана дисципліна акцентує увагу на етичних засадах професії обліковця – обов'язково обговорюються моральні дилеми, з якими можуть стикатися майбутні фахівці (наприклад, тиск керівництва щодо правильності звітності, конфіденційність інформації, конфлікт інтересів та ін.). Здобувачі знайомляться з Кодексом етики професійних бухгалтерів, міжнародними стандартами чесності, об'єктивності, професійної компетентності та конфіденційності. Така підготовка виховує у здобувачів розуміння того, що від рішень і дій фахівця з обліку залежить фінансова прозорість підприємств, дотримання законності у сфері оподаткування, захист прав акціонерів та інвесторів. Усвідомлення цієї відповідальності є ключовим моментом професійної самоідентифікації: здобувачі починають ототожнювати себе з роллю відповідального професіонала, який служить інтересам своєї організації і суспільства в цілому [10; 11, с. 249].

Офіційні вимоги стандартів освіти підтверджують важливість розвитку відповідальності та етики. Так, в переліку програмних результатів навчання для бакалаврів зі спеціальності «Облік і оподаткування» закріплено, що випускник повинен вміти працювати як самостійно, так і в команді, виявляти лідерські якості та нести відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів і поважати індивідуальне та культурне різноманіття. Крім того, він має виконувати професійні обов'язки з урахуванням вимог соціальної відповідальності, додержання трудової дисципліни та вміння управляти часом. Ці положення означають, що на рівні державних стандартів закладено формування у майбутнього обліковця не лише професійних компетентностей, а й рис відповідального громадянина і етичного фахівця. В рамках дисципліни «Університетська освіта» ці абстрактні вимоги перетворюються на конкретні установки поведінки: здобувачі вчаться планувати свою діяльність і дотримуватися дедлайнів, працювати сумлінно навіть без зовнішнього контролю, приймати обґрунтовані рішення і відповідати за них. Обговорення реальних кейсів і ситуацій сприяє усвідомленню наслідків недотримання етики чи безвідповідальності. Наприклад, проаналізувавши відомі фінансові скандали, пов'язані з недобросовісними діями обліковців, здобувачі роблять висновки про ціну професійної етики. Це виховує внутрішню потребу діяти правильно, що є ознакою сформованої професійної свідомості [3, с. 250-252; 5].

Одне з завдань професійної освіти – допомогти здобувачам усвідомити значущість своєї професії для суспільства та економіки. У процесі викладання курсу «Університетська освіта» здобувачам пояснюється, що облікова інформація лежить в основі прийняття управлінських рішень як на рівні підприємств, так і на рівні державної економічної політики; що облік є фундаментальною соціальною практикою, яка спрямовує та регулює поведінку людей в організаціях і суспільстві, впливаючи на наше життя і розвиток соціальних інститутів; що професія обліковця – це не просто технічна робота, а суспільна місія забезпечення прозорості, порядку і довіри у фінансовій сфері. Особливий акцент робиться на публічній значущості професійних дій

обліковця, адже його помилки або неетичні рішення можуть мати серйозні наслідки: від фінансових втрат окремої компанії до дестабілізації ринків і підірвання довіри інвесторів. Натомість сумлінна праця обліковця сприяє економічному розвитку, захисту прав власників, справедливому оподаткуванню (що впливає на добробут суспільства). У процесі обговорень здобувачі приходять до розуміння, що вони як майбутні фахівці, мають певну привілейовану відповідальну позицію в суспільстві – саме вони формуватимуть інформаційну основу для управління і контролю. Це усвідомлення надихає одних та дисциплінує інших: у будь-якому разі, здобувачі починають асоціювати себе з тією важливою роллю, яку йому належить виконувати. Формування такого світоглядного бачення – значний крок у професійному самовизначенні [7, с. 397-399; 12].

Варто зауважити, що ефективність дисципліни «Університетська освіта» у формуванні згаданих якостей здобувачів облікових спеціальностей значною мірою залежить від застосовуваних методів і активності самих студентів. Досвід ряду закладів свідчить про доцільність інтерактивних форм роботи: тренінгів, диспутів, рольових ігор, зустрічей з успішними випускниками та представниками професії. Наприклад, запрошення практикуючих бухгалтерів чи аудиторів на гостьові лекції дозволяє здобувачам від перших осіб почути про реалії професії, задати запитання, отримати поради щодо кар'єрного шляху. Це зближує академічне навчання з практикою і робить образ обліковця реалістичним та привабливим [2, с. 53-55].

Таким чином, дисципліна «Університетська освіта» є важливим інструментом формування професійної самоідентифікації здобувачів облікових спеціальностей. Вона закладає фундамент системного бачення професійного розвитку, мотивує до навчання і самовдосконалення, виховує відповідальність і етичні принципи, дає зрозуміти власну суспільну місію. Ці результати досягаються через поєднання інформування, виховання та залучення здобувачів до активної взаємодії з освітнім середовищем університету.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведений аналіз дозволяє зробити низку узагальнень щодо ролі університетської освіти у професійній самоідентифікації майбутніх обліковців. По-перше, університетська освіта (як загальний процес так і як конкретна навчальна дисципліна) виступають базисом для формування у здобувачів цілісної картини професії та траєкторії власного фахового зростання. В сучасних умовах, коли від фахівця вимагається не тільки професійна компетентність, а й зрілість особистості, відповідальність та етика, вища школа має забезпечувати розвиток цих якостей паралельно з передачею знань. Дисципліна «Університетська освіта» успішно інтегрує освітній і виховний компоненти: озброюючи здобувачів знаннями про систему вищої освіти, вона одночасно мотивує їх до навчання і праці над собою, формує почуття причетності до професійної спільноти.

По-друге, формування фахової мотивації здобувачів облікових спеціальностей значною мірою відбувається під впливом університетського середовища. Розуміння значущості обліку, ознайомлення з перспективами професії, прикладами успішних практиків – все це стимулює інтерес і прагнення досягти успіху в обраній спеціальності. Як результат, зростає професійна відданість – здобувачі більш схильні пов'язувати своє майбутнє саме з обліковою діяльністю, виявляють готовність продовжувати навчання, набувати додаткових компетентностей. Це підтверджує тезу про те, що професійна ідентифікація починається задовго до отримання диплому – вона зароджується на студентській лаві у процесі навчання.

По-третє, через університетську освіту здійснюється формування професійно-етичних цінностей та відповідальності майбутніх обліковців. Академічна добродішність як норма навчання переростає у професійну чесність як норму роботи. Вимога самостійності й відповідальності у процесі навчання трансформується у здатність брати на себе відповідальність за прийняті рішення у практичній діяльності. Стандарти вищої освіти зобов'язують заклади формувати у здобувачів соціальну відповідальність, лідерські якості, навички

командної роботи та етичну культуру, і дисципліна «Університетська освіта» є одним із основних освітніх компонентів, де ці результати закладаються. Отримані знання про професійні кодекси, правові та моральні аспекти роботи обліковця забезпечують новий рівень усвідомлення здобувачами свого призначення і зобов'язань перед суспільством.

По-четверте, освітнє середовище університету в цілому (атмосфера співпраці, наукового пошуку, взаємодії зі старшими колегами) слугує фоном, на якому відбувається професійне становлення особистості. Як показало дослідження, освітнє середовище є визначальним фактором у розвитку професійної ідентичності. Через навчальні курси, спілкування з викладачами, участь у студентських організаціях та проєктах здобувачі поступово вибудовують свій професійний образ. Дисципліна «Університетська освіта» структуровано вводить здобувачів в це середовище і тим самим прискорює процес адаптації та самоідентифікації.

Таким чином, університетська освіта є основою професійної самоідентифікації здобувачів облікових спеціальностей, забезпечуючи системний, мотивуючий та ціннісний фундамент їхнього розвитку як майбутніх фахівців. У результаті випускник не лише володіє знаннями та навичками зі своєї спеціальності, але й чітко усвідомлює свою професійну роль, готовий діяти відповідально, дотримуватися етики і продовжувати свій професійний розвиток. Перспективними напрямками подальших розвідок є емпірична перевірка ефективності згаданих підходів і методів. Доцільно провести соціологічні та педагогічні дослідження серед здобувачів облікових спеціальностей для з'ясування рівня їхньої професійної ідентифікації, мотивації, етичних установок на різних етапах навчання – і виявити, які саме компоненти університетської освіти найбільш впливають на ці показники. Загалом, результати роботи підтверджують важливість системного підходу до підготовки майбутніх обліковців. Університетське навчання, побудоване як середовище розвитку особистості професіонала, дозволяє підготувати не просто виконавця облікових операцій, а свідомого, вмотивованого та відповідального

фахівця, який чітко усвідомлює свою роль у професії і суспільстві. Це створює підґрунтя для підвищення якості бухгалтерської практики і довіри до неї з боку суспільства, що є стратегічно важливим завданням у контексті сучасних викликів.

Література

1. Вища освіта різних країн світу: монографія / за наук. ред. О. І. Шапран. Переяслав: Домбровська Я. М. 2020. 488 с.
2. Гагатік Н.О. Проектна і технологічна діяльність здобувачів освіти як засіб формування ключових компетентностей. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти*. 2023. №81. С. 52-58.
3. Гнатюк Т.М., Шкроміда В.В., Шкроміда Н.Я., Василюк М.М. Бухгалтерська освіта в Україні: тенденції та перспективи. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2021. №17(1). С. 246-256.
4. Димова І. Імерсивний підхід в системі університетської освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. №48(1). С. 289-293.
5. Долиняк Ю.О., Павліха Н.В., Цимбалюк І.О. Ринок освітніх послуг в умовах європейської інтеграції: ретроспективний аналіз і напрями розвитку : монографія. Луцьк : Вежа-Друк. 2022. 232 с.
6. Конкурентоспроможність вищої освіти в умовах інформаційного суспільства: колективна монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, доц. Н. І. Холявко. Чернігів: ЧНТУ. 2020. Том II: Науково-практичні засади підвищення конкурентоспроможності національної системи вищої освіти. 192 с.
7. Корнійчук М. Сучасні моделі розвитку університетської освіти. *Актуальні проблеми в системі освіти: загальноосвітній заклад середньої освіти – доуніверситетська підготовка – заклад вищої освіти*. 2023. №3. С. 395-402.
8. Оніпко В., Винничук Р. Особливості практичного компонента професійної підготовки майбутніх фахівців у сучасних умовах університетської освіти. *Ukrainian professional education*. 2021. № 9-10. С. 67-76.

9. Смірнов С.В., Дмитрищук Н.В. Формування професійної компетентності здобувачів вищої освіти: орієнтація на виклики стейкхолдерів. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2024. №1. С. 104-109.

10. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021-2031 роки. Міністерство освіти України. Київ. 2020. 71 с. URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>

11. Тихонова О.О., Тарасенко Я.А., Шерстюк О.О., Дейнега Т.Ф., Акжитова Г.О., Устенко Р.Л. Сучасні виклики університетської освіти. *Медицина за новими стандартами: виклики та інтеграція в міжнародний освітній простір: Матер. навч.-наук. конф. з міжнар. участю 30 березня 2023 року*. Полтава. 2023. С. 248-249.

12. Ткаченко О.В. Актуальні проблеми емоційної регуляції професійного становлення здобувачів вищої освіти в умовах воєнного стану. *Психолого-педагогічний супровід професійної підготовки та підвищення кваліфікації фахівців в умовах воєнного стану: Матер. XIII Міжнар. наук.-практ. конф. (22 травня 2024 р., м. Київ)*. Київ: ДЗВО «УМО». 2024. 248 с.

13. Університетська освіта: економічні пріоритети та управління розвитком : монографія / Л. С. Шевченко. Харків : Право. 2016. 188 с. URL: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12374/1/Shevchenko_2016.pdf

References

1. Shapran, O.I. (2020), *Vyscha osvita riznykh krain svitu [Higher education in different countries of the world]*, Pereiaslav, Ukraine.

2. Nahatik, N.O. (2023), “Project and technological activity of education seekers as a means of forming key competencies”, *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity*, vol. 81, pp. 52-58.

3. Hnatiuk, T.M. Shkromyda, V.V. Shkromyda, N.Ya. and Vasyliuk, M.M. (2021), “Accounting education in Ukraine: trends and prospects”, *Aktual'ni problemy rozvytku ekonomiky rehionu*, vol. 17(1), pp. 246-256.

4. Dymova, I. (2022), “Immersive approach in the university education system”, *Aktual'ni pytannia humanitarnykh nauk*, vol. 48(1), pp. 289-293.

5. Dolyniak, Yu.O. Pavlikha, N.V. and Tsymbaliuk, I.O. (2022), *Rynok osvitnikh posluh v umovakh ievropejs'koi intehtatsii: retrospektyvnyj analiz i napriamy rozvytku* [The market of educational services in the conditions of European integration: retrospective analysis and development directions], Vezha-Druk, Luts'k, Ukraine.

6. Kholiavko, N.I. (2020), *Konkurentospromozhnist' vyschoi osvity v umovakh informatsijnoho suspil'stva* [Competitiveness of higher education in the conditions of the information society], vol. II, *Naukovo-praktychni zasady pidvyschennia konkurentospromozhnosti natsional'noi systemy vyschoi osvity* [Scientific and practical principles of increasing the competitiveness of the national system of higher education], ChNTU, Chernihiv, Ukraine.

7. Kornijchuk, M. (2023), “Modern models of development of university education”, *Aktual'ni problemy v systemi osvity: zahal'noosvitnij zaklad seredn'oi osvity – douniversytets'ka pidhotovka – zaklad vyschoi osvity*, vol. 3, pp. 395-402.

8. Onipko, V. and Vynnychuk, R. (2021), “Features of the practical component of professional training of future specialists in modern conditions of university education”, *Ukrainian professional education*, vol. 9-10, pp. 67-76.

9. Smirnov, S.V. and Dmytryschuk, N.V. (2024), “Formation of professional competence of higher education applicants: orientation on the challenges of stakeholders”, *Osvita ta rozvytok obdarovanoi osobystosti*, vol. 1, pp. 104-109.

10. Ministry of Education and Science of Ukraine (2020), “Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2021-2031”, available at: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf> (Accessed 25 June 2025).

11. Tykhonova, O.O. Tarasenko, Ya.A. Sherstiuk, O.O. Dejneha, T.F. Akzhytova, H.O. and Ustenko, R.L. (2023), “Modern challenges of university education”, *Medychna osvita za novymy standartamy: vyklyky ta intehtatsiia v mizhnarodnyj osvitnij prostir: Mater. navch.-nauk. konf. z mizhnar. uchastiu*

[Medical education according to new standards: challenges and integration into the international educational space: Mater. academic-scientific conf. with international participation], Poltava, Ukraine, pp. 248-249.

12. Tkachenko, O.V. (2024), “Current problems of emotional regulation of professional development of higher education applicants in martial law”, *Psykhologo-pedahohichnyj suprovid profesijnoi pidhotovky ta pidvyschennia kvalifikatsii fakhivtsiv v umovakh voiennoho stanu: Mater. XIII Mizhnar. nauk.-prakt. konf. [Psychological and pedagogical support of professional training and advanced training of specialists in martial law: Mater. XIII International scientific-practical conf.]*, DZVO «UMO», Kyiv, Ukraine.

13. Shevchenko, L.S. (2016), *Universytets'ka osvita: ekonomichni priorytety ta upravlinnia rozvytkom [University education: economic priorities and development management]*, Pravo, Kharkiv, Ukraine, available at: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12374/1/Shevchenko_2016.pdf (Accessed 25 June 2025).

Стаття надійшла до редакції 06.07.2025 р.